

नन्वेवमप्यस्मत्कुलोत्पन्नस्यास्य सप्तकल्पायुष्यं दृष्ट्वैरुच्यमानं विरुद्धमेव तत्राह एतन्माकंदेयेनानुभूतं भगवन्मायावैभवं नानाकल्परूपं कादाचित्कमी
 श्वरेच्छया तस्यैवाकस्मिकं न तु सर्वसाधारणम् एतत्केचिदनादिबहुकालमावर्तितम् तदैवयुगसहस्रद्वयमानेन पुनः पुनः परिवर्तितं प्रचक्षते केते नृणां
 संसृतिसर्गप्रलयादिलक्षणमात्मनो भगवतो मायेत्येवमविद्वांसः विद्वांसस्तु मायाशिशोः श्वासोच्छ्वासाभ्यां सप्तकृत्वस्तदुदरप्रवेशनिर्गमतः सप्तकल्प
 त्वंतक्षणमात्रेणेति वदंत्यतो न विरोध इत्यर्थः ॥ ४० ॥ संशृणुयात् उइति हर्षे संश्रावयेद्वा यौतावुभौ तयोः कर्मवासनाकृता संसृतिर्न भवेदिति ॥ ४१ ॥
 इति द्वादशोटीकायां दशमोऽध्यायः ॥ १० ॥ ॥ ७३ ॥ एकादशेतु पूजार्थं महापुरुषवर्णनम् रवेर्व्यूहस्य चाख्यानं प्रतिमासं पृथक् पृथक्
 ॥ १ ॥ येनामर्त्यत्वमापन्नो मर्त्योऽसौ भार्गवोत्तमः तं पृच्छति क्रियायोगं सांगोपांगादिकल्पितम् ॥ २ ॥ अथेति हे भगवन् हे भागवत यतो भवान्सम

एतत्केचिदविद्वांसो मायासंसृतिमात्मनः ॥ अनाद्यावर्तितं नृणां कादाचित्कं प्रक्षते ॥ ४० ॥ यएवमेतद्गुर्वयं
 वर्णितं रथांगपाणे रनुभावभावितम् ॥ संश्रावयेत्संशृणुयादुतावुभौ तयोर्न कर्मशयसंसृतिर्भवेत् ॥ ४१ ॥ इति
 भा० द्वा० दशमोऽध्यायः ॥ १० ॥ ॥ ७३ ॥ शौनक उवाच अथेममर्थं पृच्छामो भवंतं बहुवित्तमम् ॥
 समस्ततंत्रराद्धांते भवान् भागवततत्त्ववित् ॥ १ ॥ तांत्रिकाः परिचर्यायां केवलस्य श्रियः पतेः ॥ अंगोपांगायुधा
 कल्पं कल्पयंतियथैव यैः ॥ २ ॥ तन्नो वर्णय भद्रं ते क्रियायोगं बुभुक्षताम् ॥ येन क्रियानैपुणेन मर्त्योऽपि यादमर्त्य
 ताम् ॥ ३ ॥ सूत उवाच नमस्कृत्वा गुरुन्वक्ष्ये विभूतीर्वैष्णवीरपि ॥ याः प्रोक्ता वेदतंत्राभ्यामाचार्यैः पद्म
 जादिभिः ॥ ४ ॥ मायाद्यैर्न वभिस्तत्त्वैः सविकारमयो विराट् ॥ निर्मितो दृश्यते यत्र सचित्के भुवनत्रयम् ॥ ५ ॥

स्ततंत्रराद्धांते तत्त्ववित् ॥ १ ॥ प्रष्टव्यमाह तांत्रिका इति परिचर्यायामुपासनायां विषये केवलस्य चैतन्यघनस्यांगानि पादादीनि उपांगानि गरुडा
 दीनि आयुधानि सुदर्शनादीनि आकल्पाः कौस्तुभादयः तेषां द्वंद्वैक्यम् तद्यथा कल्पयंति यैश्च तत्त्वैः कल्पयंति ॥ २ ॥ तन्नो वर्णयेति ॥ ३ ॥ गुरुपदेश
 गम्यत्वादस्यार्थस्य तन्नमस्कारपूर्वकमाह नमस्कृत्वेति विभूतीः विराट् विग्रहाद्याः ॥ ४ ॥ अंगादिकल्पनां भूरादिभिर्दर्शयितुं प्रथमं तावद्यथा कल्प
 यंतीति प्रश्नस्य वैराजरूपेणेत्युत्तरं वक्तुं विराट् विग्रहमाह मायाद्यैः प्रकृतिसूत्रमहदहंकारपंचतन्मात्रैर्न वभिस्तत्त्वैः विकार एकादशेन्द्रियाणि पंचमहा
 भूतानीति षोडशतन्मयो विराट्सप्रसिद्धो निर्मितः यत्र विराजि सचित्के चेतनाधिष्ठिते भुवनत्रयं दृश्यते अनेनांगादिकल्पनासौ लभ्यं दर्शितम् ॥ ५ ॥